

Notat

Miljøministeriet
Departementet

EU & Internationalt Politisk
Sekretariat
J.nr. dep-332-00002
Ref. anrbj
Den 7. marts 2011

Afrapportering fra den 26. samling i UNEP's Styrelsesråd (GC) og Det Globale Ministerforum for Miljø (GMEF), Nairobi, den 21.-24. februar 2011.

Hovedtemaet for ministrenes diskussion var 'Green Economy' (GE) og international miljøforvaltning. Herudover blev der vedtaget en lang række beslutningsforslag, herunder beslutningsforslag om kemikalier og affald.

Næste samling i UNEP's styrelsesråd og GMEF finder sted i form af en "12. special session" den 20.-22. februar 2012. Der er endnu ikke truffet beslutning om værtsland.

1. Green Economy

Udgangspunktet for drøftelserne var UNEP's nye rapport "Towards a Green Economy – Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication". Rapporten gennemgår hvordan en grøn økonomi adskiller sig fra "business as usual" på en lang række parametre som jobskabelse og lighed, energi, vand, naturressourcer, økonomisk vækst mv.

Green Economy blev præsenteret som et koncept i sammenhæng med bæredygtig udvikling og fattigdomsbekæmpelse. GE er ikke et mål i sig selv og skal ikke ses som en erstatning for bæredygtig udvikling. Det blev påpeget, at fødevarer og energi er de sektorer, som har den væsentligste betydning for udviklingen mod GE.

Drøftelserne i Nairobi viste, at der blandt landene endnu ikke er en fælles opfattelse af konceptet, og det blev også konkluderet, at hvert enkelt land må følge sin egen vej mod GE. Såkaldte "roadmaps", der kan hjælpe det enkelte land mod en grønnere økonomi blev angivet som en mulighed, hvor UNEP med sin ekspertise kan bidrage. Flere udviklingslande pegede på behovet for finansiel støtte, eventuelt i form af en Trust Fund, i overgangsperioden frem mod GE.

EU-landene betonedede, at GE ikke handler om at etablere nye barrierer for udviklingslandenes eksport af produkter til de europæiske markeder, idet det samtidigt blev gjort klart, at uden GE kommer der ikke bæredygtig udvikling. Udviklingslandene er mere delte i spørgsmålet. Enkelte lande udtalte sig relativt positivt om konceptet, idet de fremførte, at "business as usual" blot vil forværre fattigdommen. Andre lande fremhævede, at GE vil kunne bidrage til at sikre "decent jobs" fremskynde en teknologisk udvikling, især hvis også den tilknyttede know-how følger med. Enkelte lande udtrykte sig klart mere kritisk og så ikke nogen grund til at "genopfinde" bæredygtig udvikling og efterlyser i stedet reelle miljømæssige fremskridt inden Rio+20.

Der gennemførtes fire opfølgende ministerielle "roundtables", hvor landene blev opfordret til at dele erfaringer med GE. I det "roundtable", hvor Danmark deltog, udtrykte enkelte lande sig stærkt imod at tale om GE som en model, der skal vedtages i Rio. Der er ifølge Ghana behov for en Trust Fund

for at kickstarte overgangen til GE, ligesom teknologioverførsel og international regulering er afgørende. Fra dansk side orienteredes om erfaringer med afgifter, offentlige grønne indkøb og de energipolitiske aftaler.

2. International miljøforvaltning

Der blev gjort status for reformprocessen af den internationale miljøforvaltning, som består af 1) forenkling og effektivisering af den eksisterende miljøforvaltning, og 2) en mere langsigtet og omfattende nyorganisering af den internationale miljøforvaltning (hvor form følger funktion). UNEP har allerede foretaget en række tiltag på den korte bane, mens de mere langsigtede reformforslag er blevet diskuteret af en uformel miljøministergruppe sidste år, som dog ikke nåede til enighed om, hvordan man skulle komme videre. På Styrelsesrådet vedtog man at sende reformforslagene videre til Rio+20 forberedelsesprocessen - primært fordi de ikke kun omhandler miljøforvaltning, men en generel reform af den institutionelle ramme for bæredygtig udvikling. Det er håbet, at man i New York vil igangsætte en mere dybdegående analyse af reformforslagene (finansielle, strukturelle og juridiske implikationer samt komparative fordele), så regeringerne næste år har et bedre beslutningsgrundlag. På UNEP-mødet fik man opfattelsen af, at der generelt er en bredere enighed om, at miljøsøjlen er for svag og skal styrkes - specielt ved en 'bottom-up-approach', dvs at man nationalt (bedre) skal integrere miljø i politikker og programmer. Eksekutivdirektøren skal på næste års UNEP-møde redegøre for og vurdere fremskridt.

3. Verdens miljøtilstand

Styrelsesrådet vedtog en beslutning, som opfordrer regeringer til at benytte integrerede miljøvurderinger i beslutningsprocessen og styrke det videnskabelige grund for miljøforvaltningen. Samtidig anmoder styrelsesrådet eksekutivdirektøren om forsat at udarbejde miljøvurderinger og anmoder regeringer om at følge op på "Millennium Ecosystem Assessment" og bidrage med ekstra budgetmæssige ressourcer til teknisk samarbejde og kapacitetsopbygning til at støtte miljøvurderingsinitiativer.

4. Kemikalieforvaltning, herunder kviksølv samt elektronisk affald og affaldshåndtering

Der blev vedtaget en beslutning som omfattede bly og cadmium, kviksølv, den globale kemikalie-strategi, SAICM, samt affaldshåndtering, herunder elektrisk og elektronisk affald (e-waste).

Hvad angår *bly og cadmium*, blev der vedtaget en beslutning på basis af flere års arbejde under UNEP med videnskabelige vurderinger af stoffernes farlighed, anvendelse, regulering og transport.

Der blev opnået enighed om, at der er behov for yderligere tiltag, og det blev besluttet, at UNEP skal:

- a) Oprette et partnerskab i samarbejde med regeringer og andre interessenter
- b) Inkludere information om mindre farlige alternativer og teknikker samt muligheder for at reducere udslip i den mekanisme for udveksling af informationer, der findes under SAICM, foreløbigt i en testperiode på to år
- c) Fortsætte sine aktiviteter på området, især i udviklingslande og lande med overgangsøkonomier, med fokus på bly i benzin og maling, cadmium i batterier samt kapacitetsopbygning.

Der blev påpeget et særligt behov for at reducere risici for børn og andre sårbare grupper, og for at reducere risici for miljøet ud fra en livscyklustilgang. Regeringer m.fl. opfordres til at gøre en ind-

sats for at imødegå dette. Endelig blev SAICM's besluttende forsamling (ICCM) opfordret til på sit næste møde (i 2012) at overveje, hvordan informationerne fra UNEP's vurderinger kan bringes ind i det eksisterende arbejde på området, både nationalt, regionalt og globalt.

På *kviksølvområdet* bakkede beslutningen op om de verserende forhandlinger om en kviksølvkonvention, og det lykkedes at bibeholde forhandlingernes mandat fra 2009 uændret. Dermed blev det undgået, at mandatet blev udvandet, eller forhandlingerne besværliggjort. UNEP blev bedt om, under sit Globale Kviksølvparterskab, at hjælpe udviklingslande og lande med overgangsøkonomier med at lave nationale oversigter for kviksølv.

Beslutningens del om SAICM støtter op om de resultater, der blev opnået på det seneste ICCM-møde og påskønner indsatsen for at involvere sundhedssektoren yderligere i implementeringen af SAICM. Beslutningen opfordrer UNEP til at fortsætte implementeringen af SAICM, med særlig fokus på nye politikområder. UNEP anmodes også om generelt at arbejde videre med områder og tiltag, som kan fremme en bedre kemikalieforvaltning. Dette arbejde vil blive underbygget af UNEP's første globale oversigtsrapport om kemikalieområdet, som også vil se på, hvor udviklingen er på vej hen (Global Chemicals Outlook). Rapporten er planlagt til udgivelse i begyndelsen af 2012.

For første gang indgår *affald* i samme beslutning som kemikalier, hvilket er et udtryk for en øget bevidsthed om sammenhængen mellem områderne, knyttet til den proces om styrket samarbejde og koordination mellem kemikalie- og affaldskonventionerne, som har fundet sted de senere år. Beslutningen understreger vigtigheden af koordinering mellem aktører på affaldsområdet, især mellem UNEP, Baselkonventionen om farligt affald og SAICM, men også med andre FN organer og øvrige interessenter.

I forhold til FN påpeges det, at integreret affaldshåndtering bør være et prioriteret område under FN's "Delivering as One" initiativ. UNEP anmodes om at støtte udviklingslande i deres bestræbelser på at udvikle en integreret tilgang til affaldshåndtering, og hjælpe dem til bedre at kunne håndtere affald i byområder, herunder e-waste. Formålet er at optimere forebyggelse af affald, genanvendelse og effektiv brug af ressourcer lokalt, i overensstemmelse med begrebet 3R (reduce, reuse, recycle). Beslutning henviser også til det globale partnerskab om affaldshåndtering, som UNEP har etableret, og påpeger behov for nærmere konsultationer med interessenter om dets indhold og arbejdsprogram, hvor e-waste er en af prioriteterne. Endelig opfordres regeringer kraftigt til at indarbejde affaldsforebyggelse og -håndtering i deres strategier for bæredygtig udvikling.

Afslutningsvis anmodes UNEP's eksekutivdirektør om at bidrage til forberedelserne af det kommende FN topmøde om bæredygtig udvikling i 2012 vedrørende kemikalie- og affaldsforvaltning.

5. IPBES (International Platform on Biodiversity and Ecosystem Services)

I efteråret 2010 gav FN's Generalforsamling grønt lys for etablering af IPBES, en platform for kommunikation mellem videnskabsfolk og beslutningstagere om biodiversitet og økosystemer inspireret af IPCC på klimaområdet. Styrelsesrådet vedtog en beslutning, som tilvejebringer grundlaget for at UNEP i 2011 kan afholde et IPBES-plenarmøde. Dette møde vil have til formål at beslutte IPBES administrative retningslinjer og institutionelle opbygning. Styrelsesrådet vedtog også en op-

fordring til de parter som har mulighed herfor om at tilvejebringe ressourcer til IPBES operationalisering.

6. Bæredygtigt forbrug og produktion (SCP)

Styrelsesrådet vedtog en beslutning med en stærk opfordring til, at et nyt 10 års program for bæredygtig produktion og forbrug (10YFP) vedtages på CSD's 19. session i maj 2011, ligesom UNEP blev anmodet om at spille en aktiv rolle i implementeringen af programmet.

7. Konference om beskyttelse af havmiljøet samt syd-sydsamarbejdet om biodiversitet

Styrelsesrådet vedtog en beslutning om at opfordre eksekutivdirektøren til at bakke op om og organisere et 3. internationalt møde om beskyttelse af havmiljøet samt et styrket samarbejdet mellem ulandene, det såkaldte syd/syd samarbejde, på biodiversitetsområdet bl.a. gennem udmøntning af en flerårig handlingsplan vedtaget af ulandene på Biodiversitetskonventionens 10. partsmøde (COP 10) i oktober 2010.

8. Finansieringsmuligheder for kemikalier og affald

Der blev vedtaget en beslutning, som støtter op om processen om finansieringsoptioner for kemikalier og affald. Processen blev igangsat af UNEP's eksekutivdirektør Achim Steiner personligt, med det formål at øge den politiske prioritet og indsatsen for sikker kemikalie- og affaldshåndtering og i lyset af det stigende behov for midler til at finansiere en sådan indsats. Beslutningen noterer sig, at FN's generalforsamling også støtter processen, og anmoder UNEP om at fortsat at støtte den og at afrapportere endeligt om resultaterne af den på 12. specielle session i februar 2012.

9. GEF (Global Environment Facility)

Styrelsesrådet vedtog to proceduremæssige ændringer af GEF-instrumentet (allerede godkendt af GEF's generalforsamling i 2010), som vedrører ændringer i ansættelsesforholdene for GEF's CEO og en stadfæstelse af, at GEF kan tjene som finansieringsmekanisme for FN's Konvention om Bekæmpelse af Ørkendannelse.

10. Arbejdsprogram og budget 2012-13

Styrelsesrådet godkendte UNEP's to-årige arbejdsprogram for 2012-2013 og det tilhørende generelle budget på knap 191 mio. USD. Arbejdsprogrammet bygger på UNEP's fire-årige strategi for perioden 2010-2013, som fokuserer UNEP's arbejde på seks overordnede tematiske prioriteter med det formål at gøre organisationen mere resultatorienteret og effektiv. UNEP har de seneste år været økonomisk trængt, hvorfor budgettet for 2012-2013 bygger på antagelser om nul-vækst.

11. Forvaltning af trust fund

Styrelsesrådet godkendt etablering og/eller forlængelse af en række trust funds, som er oprettet i overensstemmelse med UNEP's formål, aktiviteter og politik.

12. Øget koordinering på tværs af FN systemet

Styrelsesrådet opfordrede FN's koordinations-gruppe på miljøområdet, "Environment Management Group", til at fortsætte sit arbejde og følge op på relevante dagsordener og beslutninger, herunder i forhold til biodiversitets-mødet i Nagoya og i forhold til forberedelserne frem mod FN's konference om bæredygtig udvikling (Rio+20).

13. Øget koordinering på kemikalie- og affaldsområdet

Beslutningen om samarbejde og koordination indenfor kemikalie- og affaldsområdet tager afsæt i de senere års tætte samarbejde mellem tre centrale konventioner på området; Stockholmkonventionen, Baselkonventionen og Rotterdamkonventionen. Beslutningen anmoder UNEP om:

- At facilitere og støtte en lantedrevet, konsultativ proces om udfordringerne ved og mulighederne for yderligere at styrke samarbejde og koordination indenfor kemikalie- og affaldsområdet på langt sigt, som skal bygge på en rapport, der var forelagt dette møde.
- At bidrage med input om emnet til forberedelserne af det kommende FN topmøde om bæredygtig udvikling i 2012.

14. Rapporter fra eksekutivdirektøren

Styrelsesrådet opfordrede eksekutivdirektøren til at fortsætte sin rapporterings-praksis på udvalgte områder med brug af en resultat-baseret tilgang.

15. Globalt miljøovervågningssystem for vand (GEMS Water)

Styrelsesrådet opfordrer med beslutningen eksekutivdirektøren til at bidrage til den videre udvikling af GEMS og styrke kapaciteten til at fremme overvågningsprogrammer samt vurderings- og forskningsaktiviteter for integreret vandressourceforvaltning i udviklingslandene. Styrelsesrådet opfordrer endvidere regeringer og andre organisationer til at deltage aktivt i GEMS Water programmet og bidrage med vandkvalitetsdata, finansiel støtte samt en teknologioverførselsindsats i udviklingslande.

16. Internationalt samarbejde om miljøkatastrofer

Styrelsesrådet anmodede UNEP om i samarbejde med FN's kontor for Koordination af Humanitære Anliggender (OCHA) at forberede en rapport om, hvorledes FN sættes i stand til mere effektivt at reagere på miljømæssige katastrofer som tørke; oversvømmelser og kemikalie- og andre former for udslip. Schweiz har givet tilsagn om at finansiere et sådant studium.